

Maatilojen koon kasvupaine lisää pellon kysyntää

Maatilojen koon kasvaessa myös etäisyydet tilakeskuksen ja pellon välillä ovat pidentyneet. Voimakkainta muutos on ollut kotieläintiloilla. Uusia peltoja raivataan nyt keskimäärin kolmen kilometrin päähän tilakeskukselta.

Uusia peltoja raivattiin vuosina 2000–2011 yli 95 000 hehtaaria. Raivattu lohko sijaitsee keskimäärin noin kolmen kilometrin päässä tilakeskukselta. Kaikki maatalouden tuotantosunnat ovat raivanneet peltoa, mutta voimakkaimmin raivaus on liittynyt maitotilojen rakennemuutokseen.

Tulokset selviävät Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus MTT:n tuoreesta *Maatilojen tilusrakenne ja pellonraivaus Suomessa 2000-luvulla* -julkaisusta. Tutkimuksessa selvitettiin tilakoon kasvun vaikutusta tilusrakenteen kehitykseen vuosittain, alueittain ja tuotantosunnittain. Tilusrakenne on eräs tilan toimintaa kuvaava muuttuja, jota käytetään esimerkiksi politiikatutkimuksessa.

Kotieläintuotannon alueilla kova kysyntä pellostä

Tilusrakenteen kehitykseen vaikuttavat oleellisesti pellon saatavuus ja hinta.

– Nurmentuotantoon ja samalla lannanlevitykseen tarvittavan alan tarve on tietyillä alueilla kasvanut, mutta pellon heikko saatavuus tai liian korkea hinta on estänyt laajentajia hankkimasta peltoa markkinoilta. Paljon on ollut myös tilusrakenteen kannalta tarpeellista raivausta, kertoo tutkija **Olli Niskanen**.

Raivatut peltolohkot sijaitsevat erityisesti Keski- ja Pohjois-Pohjanmaan sekä Pohjois-Savon vahvoilla maidontuotantoalueilla. Maidontuotanto raivasi yli 40 prosenttia uudesta pellostä.

– Raivatuille lohkoille ei ole myönnetty uusia tukioikeuksia vuoden 2004 jälkeen, ja pellonraivausten määrä onkin alentunut huomattavasti 2000-luvun alkuvuosista. Vaikka viime vuosina raivaus on alkanut vähitellen lisääntyä, peltosten kokonaispeltopinta-ala ei silti ole saavuttanut Suomen EU-jäsenyyttä edeltänyttä tasoa, Olli Niskanen toteaa.

Kuljetuskustannukset kasvavat

Kuljetukset ja siirtymät tilakeskuksen ja peltolohkojen välillä kuluttavat maatilojen resursseja. Erityisesti kotieläintiloilla lanta- ja rehumassoja liikutellaan paikasta toiseen.

– Kuljetusetäisyyksien kasvu täytyy ottaa huomioon myös ympäristöpolitiikan suunnittelussa. Rehujen sopimustuotannolla ja lannan luovutuksella tilan lähellä sijaitseville pelloille voidaan alentaa heikon tilusrakenteen haittoja, mutta sopimustuotanto voi myös vähentää myytäväksi tai vuokrattavaksi tulevien peltosten tarjontaa ja hidastaa rakennekehitystä, Olli Niskanen huomauttaa.

Etäisyydet kasvaneet eniten nautakarjatiljoilla

Peltosten ja tilakeskuksen suurimmat keskietäisyydet löytyvät länsirannikolta. Tuotantosunnittain peltoetäisyydet ovat suurimmat sika- ja siipikarjataloudessa.

2000-luvulla lypsykarjatiljan peltohehtaarin etäisyys tilakeskukselta on kasvanut keskimäärin 22 prosenttia. Muiden nautakarjatiljojen pellot sijaitsevat nyt 34 prosenttia kauempana ja sika- ja siipikarjatiljojen pellot 25 prosenttia kauempana tilakeskukselta. Viljatiljoilla peltosten ja tilakeskuksen välimatka kasvoi hitaimmin, vain 10 prosenttia.

– Kotieläintuotannosta luopuneilla ja viljatilaksi siirtyneillä tiloilla on usein ollut hyvä tilusrakenne ja viljatilaksi pienehkö pinta-ala. Sen vuoksi viljatiljoilla keskimäärin peltosten ja tilakeskuksen väliset etäisyydet eivät ole kasvaneet yhtä paljon kuin muilla tuotantosunnilla, Olli Niskanen kertoo.

Turvetuotantolohkot ulkona laskennasta

Tarkasteluista poistettiin aiemmin turvetuotannossa olleet lohkot, koska tarkoitus oli tutkia nimenomaan maatalouden peltolohkorakenteen tunnuslukuja.

– Turvetuotannon tilusrakenne vääristäisi keskiarvojen tarkastelua melkoisesti. Etäisyyksien laskentatyö tilakeskuksen jokaiselle lohkolle ja jokaiselle vuodelle oli varsin suuri, kertoo paikkatietoaineistojen soveltamiseen erikoistunut tutkija **Eeva Lehtonen**.

– Tässä tuotettiin perustietoa, joka toivottavasti hyödyttää niin poliittisia päätöksentekijöitä ja tilusjärjestelytarpeen kartoittajia kuin aihepiiriin tulevia tutkijoitakin, toteaa maitotilojen rakennemuutos hallintaan -hankkeen vastuullinen johtaja, MTT:n erikoistutkija **Anna-Maija Heikkilä**.

Raportti *Maatilojen tilusrakenne ja pellonraivaus Suomessa 2000-luvulla* on saatavilla sähköisenä osoitteesta <http://www.mtt.fi/mttraportti/pdf/mttraportti150.pdf>.

Lisätietoja:

Tutkija Olli Niskanen, MTT, puh. 029 531 7044, olli.niskanen@mtt.fi

Tutkija Eeva Lehtonen, MTT, puh. 029 531 7450, eeva.lehtonen@mtt.fi

Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus MTT on Suomen johtava ruokajärjestelmän vastuullisuutta, kilpailukykyä ja luonnonvarojen kestävä hyödyntämistä kehittävä tutkimuskeskus, www.mtt.fi. 1.1.2015 MTT yhdistyy Metsäntutkimuslaitos Metlan, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos RKTL:n ja Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus Tiken tilastopalveluiden kanssa **Luonnonvarakeskukseksi**, www.luonnonvarakeskus.fi